

UZASADNIENIE

Wyrokiem zaocznym z dnia 07 stycznia 2019 roku Sąd Rejonowy w S. oddalił powództwo (...) Niestandaryzowanego Sekurytyzacyjnego Funduszu Inwestycyjnego Zamkniętego w W. przeciwko A. N. o zapłatę (sygn. akt I C 3742/18).

W uzasadnieniu powyższego rozstrzygnięcia Sąd I instancji wskazał, że powództwo mające oparcie w przepisie art. 720 § 1 k.c. nie mogło zostać uwzględnione, gdyż roszczenie uległo przedawnieniu. Sąd przytoczył przepisy art. 118 k.c., art. 117 § 2¹ k.c., art. 120 k.c. i wskazał, że wypowiedzenie umowy pożyczki w związku z zaległościami pozwanego nastąpiło w dniu 09 lutego 2015 r. z zachowaniem 30 dniowego terminu wypowiedzenia, w konsekwencji okres wypowiedzenia upływałby w dniu 10 marca 2015 r. i od 11 marca 2015 r. cała należność byłaby wymagalna. Przyjmując 3 – letni okres przedawnienia, w momencie wniesienia pozwu tj. 1 października 2018 r. roszczenie byłoby już przedawnione. Dodatkowo sąd wskazał, że sam powód datę wymagalności roszczenia wskazał jako dzień 5 sierpnia 2014 r.

Z powyższym rozstrzygnięciem nie zgodził się powód (...) Niestandaryzowany Sekurytyzacyjny Fundusz Inwestycyjny Zamknięty w W., zaskarżając wyrok w całości i domagając się jego zmiany poprzez uwzględnienie powództwa w całości i zasądzenie od pozwanego kwoty dochodzonej pozwem w wysokości 2192,84 zł, względnie uchylenie i przekazanie sprawy sądowi I instancji do ponownego rozpoznania oraz zasądzenie kosztów postępowania według norm prawem przepisanych.

Kwestionowanemu orzeczeniu zarzucono naruszenie:

1. art. 230 k.p.c. poprzez jego niezastosowanie podczas gdy powód wskazał w pozwie, że pozwany dokonał wpłaty na poczet umowy, przez co uznał roszczenie, co powinno zostać w świetle niewypowiedzenia się co do powyższego twierdzenia przez pozwanego, uznane za fakt przyznany, a w konsekwencji powinno skutkować uznaniem przerwania biegu terminu przedawnienia;

2. przepisów prawa materialnego tj.:

- art. 123 § 1 pkt 2 k.c. poprzez jego niezastosowanie, co skutkowało błędnym uznaniem, że doszło do przedawnienia roszczenia, podczas gdy z zebranego w sprawie materiału dowodowego wynika, że pozwany dokonał ostatniej wpłaty w dniu 26 lipca 2018 r. przez co uznał kwotę dochodzoną pozwem;
- art. 117 § 2¹ k.c. poprzez jego zastosowanie skutkujące uznaniem, że w sprawie doszło do przedawnienia dochodzonego roszczenia podczas gdy pozwany dokonując wpłat po wypowiedzeniu umowy aż do dnia 26 lipca 2018 r. na kwotę 100 zł dokonywał na poczet zadłużenia wpłat przez co uznał powództwo co do zasady, jak i co do wysokości.
- Błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę zaskarżonego orzeczenia poprzez uznaniem, że w sprawie nie doszło do przerwania biegu terminu przedawnienia, podczas gdy powód wskazał w pozwie, że pozwany dokonywał wpłat po dniu wypowiedzenia.

Dodatkowo powód wniósł o dopuszczenie dowodu z historii naliczania odsetek za okres od 21 listopada 2013 r. do 7 czerwca 2018 r. na okoliczność jej treści, daty uznania roszczenia, przerwanie biegu terminu przedawnienia, dokonywanych wpłat przez pozwanego i dodatkowo wyjaśnił, że potrzeba przedłożenia tego wniosku dowodowego pojawiła się w związku z tym, że sąd nie wziął pod uwagę twierdzenia powoda związanego z dokonaniem przez pozwanego wpłat od dnia wypowiedzenia.

W uzasadnieniu apelacji powyższe zarzuty zostały rozwinięte, ze szczególnym uwzględnieniem instytucji uznania długu.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja powoda jako bezzasadna podlegała oddaleniu.

Zgodnie z art. 505¹³ § 2 k.p.c. jeżeli sąd drugiej instancji nie przeprowadził postępowania dowodowego, uzasadnienie wyroku powinno zawierać jedynie wyjaśnienie podstawy prawnej wyroku z przytoczeniem przepisów prawa. Sąd Okręgowy w niniejszej sprawie nie przeprowadził postępowania dowodowego, toteż w uzasadnieniu pominięto część historyczną, ograniczając się do przedstawienia podstawy prawnej wyroku z przytoczeniem przepisów prawa.

Żaden z podniesionych w wywiedziony środkiem zaskarżenia zarzutów nie zyskał uznania sądu okręgowego.

Istotnie zaskarżony wyrok jest wyrokiem zaocznym, a ustawodawca w treści art. 339 § 2 k.p.c. przewidział, że w takiej sytuacji za prawdziwe przyjmuje się twierdzenia powoda o okolicznościach faktycznych przytoczonych w pozwie lub w pismach procesowych doręczonych pozwanemu przed rozprawą, chyba że budzą one uzasadnione wątpliwości albo zostały przytoczone w celu obejścia prawa. Niezależnie od wynikającego z art. 339 § 2 k.p.c. domniemania prawdziwości twierdzeń powoda z rzeczywistym stanem rzeczy, sąd ma obowiązek krytycznego ustosunkowania się do twierdzeń powoda z punktu widzenia ich ewentualnej zgodności z rzeczywistym stanem rzeczy (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 października 1998 r., I CKU 85/98). Sąd zawsze jest zobowiązany rozważyć, czy żądanie pozwu jest zgodne w świetle norm prawa materialnego, a negatywny wynik takiej analizy powoduje wydanie wyroku zaocznego oddalającego powództwo (tak wyrok Sądu Najwyższego z 7 czerwca 1972 r., III CRN 30/72). Przewidziane w art. 339 § 2 k.p.c. domniemanie prawdziwości twierdzeń powoda dotyczy wyłącznie strony faktycznej wyroku i nie obowiązuje w zakresie prawa materialnego. Domniemanie to zastępuje jedynie postępowanie dowodowe i to tylko wówczas, gdy twierdzenia powoda nie budzą uzasadnionych wątpliwości (tak wyrok Sądu Najwyższego z 31 marca 1999 r., I CKU 176/97). Zatem obowiązkiem sądu rozpoznającego sprawę w warunkach zaoczności jest rozważenie, czy w świetle przepisów prawa materialnego twierdzenia strony powodowej uzasadniają uwzględnienie żądania. Przy czym uzasadnione wątpliwości mogą także powstać w wypadku, kiedy twierdzenia powoda zawarte w pozwie odnośnie stanu faktycznego sprawy są ze sobą sprzeczne, nie zawierają pełnego stanu faktycznego pozwalającego na rozstrzygnięcie sprawy, wskazują na brak legitymacji procesowej powoda lub pozwanego itp.

W niniejszej sprawie powód podstawy prawnej dochodzonego roszczenia upatrywał w treści art. 509 k.c., w myśl którego, wierzyciel może bez zgody dłużnika przenieść wierzytelność na osobę trzecią (przelew), chyba że sprzeciwiałoby się to ustawie, zastrzeżeniu umownemu albo właściwości zobowiązania (§ 1). Wraz z wierzytelnością przechodzą na nabywcę wszelkie związane z nią prawa, w szczególności roszczenie o zaległe odsetki (§ 2). Wywodząc roszczenie o zapłatę kwoty 2192,84 zł w zakresie jego podstawy faktycznej podawał, iż pomiędzy pozwanym A. N. a (...) Bank spółką akcyjną, będącą wierzycielem pierwotnym została zawarta umowa pożyczki powtórnej nr (...), lecz pozwany nie spłacił należności wynikającej z umowy. W pozwie zostało podniesione twierdzenie, że umowa została wypowiedziana pismem z dnia 5 stycznia 2015 r., zaś zgodnie z jej zapisami okres wypowiedzenia wynosił 30 dni (§ 2 pkt 9 umowy, § 4 pkt 6 umowy). W pozwie zostało podniesione twierdzenie, że „pozwany uznał roszczenie dokonując wpłaty na rzecz zobowiązania finansowego względem powoda” i że ostatniej wpłaty dokonał w dniu 1 lipca 2017 r. Tym niemniej twierdzenie to nie zostało nawet uprawdopodobnione.

Tymczasem na etapie składania pozwu od 3 miesięcy obowiązywały przepisy ustawy z dnia 13 kwietnia 2018 r. o zmianie ustawy – Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r., poz. 1104). Wskazany akt prawny obowiązuje bowiem od dnia 9 lipca 2018 r. i zgodnie z przepisami interpokalnymi ma on również zastosowanie do niniejszej sprawy.

Zgodnie bowiem z art. 5 ust. 3 i 4 wskazanej ustawy do przysługujących konsumentowi roszczeń powstałych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy i w tym dniu jeszcze nieprzedawnionych, których terminy przedawnienia są określone w art. 118 i art. 125 § 1 ustawy zmienianej w art. 1, stosuje się przepisy ustawy zmienianej w art. 1, w brzmieniu dotychczasowym (ust. 3); Roszczenia przedawnione przysługujące przeciwko konsumentowi, co do których

do dnia wejścia w życie niniejszej ustawy nie podniesiono zarzutu przedawnienia, podlegają z tym dniem skutkom przedawnienia określonym w ustawie zmienianej w art. 1, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą (ust. 4).

Z uzasadnienia projektu wynika, że celem projektowanych zmian było wprowadzenie odrębnych reguł dotyczących przedawnienia roszczeń przysługujących przeciwko konsumentom (art. 117 § 2¹ k.c. oraz art. 117¹ k.c.), którym nadano charakter szczególnych regulacji. Jak wynika z uzasadnienia projektu: „Celem tej zmiany jest zaostrenie reżimu przedawnienia roszczeń przysługujących przedsiębiorcom wobec konsumentów przez związanie z upływem terminu przedawnienia – z mocy samego prawa – skutku w postaci niemożliwości skutecznego zaspokojenia roszczenia. Rozwiązanie to będzie stanowiło regulację szczególną wobec regulacji z art. 117 § 2 k.c. Zgodnie z tym ostatnim przepisem, ustawowym skutkiem przedawnienia jest powstanie, po upływie terminu przedawnienia, po stronie tego, przeciw komu przysługuje roszczenie, uprawnienia do uchylenia się od jego zaspokojenia, czyli powstanie tzw. zarzutu peremptoryjnego. Wykonanie tego uprawnienia powoduje, że roszczenie nie może być dochodzone. Skutek ten następuje z chwilą skutecznego (następującego po upływie terminu przedawnienia) podniesienia zarzutu przedawnienia – nie zaś z upływem samego terminu przedawnienia. Roszczenie, w stosunku do którego skutecznie podniesiono zarzut przedawnienia, nie wygasa, lecz zamienia się w tzw. zobowiązanie niezupełne (naturalne), którego cechą jest niemożność jego przymusowej realizacji. W konsekwencji, w razie niepodniesienia przez dłużnika zarzutu przedawnienia, sąd nie może uwzględnić przedawnienia – z tej przyczyny, że sam upływ terminu przedawnienia nie pozbawia wierzyciela uprawnienia do przymusowej realizacji roszczenia. Uprawnienie to wierzyciel traci dopiero z chwilą podniesienia przez dłużnika zarzutu peremptoryjnego. Podniesienie takiego zarzutu, tj. skorzystanie przez dłużnika z przysługującego mu prawa do uchylenia się od zaspokojenia roszczenia, obliguje sąd do oddalenia powództwa obejmującego przedawnione roszczenie. Nie ma przy tym znaczenia przyczyna nieskorzystania przez dłużnika z jego prawa (...) W projekcie proponuje się, aby w przypadku roszczeń przysługujących przeciwko konsumentowi już z chwilą upływu terminu przedawnienia następowało przekształcenie roszczenia w zobowiązanie niezupełne (naturalne), a zatem powstaje niemożność jego przymusowej realizacji. Za przyjęciem takiego rozwiązania, niezależniającego przekształcenie roszczenia w zobowiązanie naturalne od podniesienia zarzutu peremptoryjnego, przemawia potrzeba zapewnienia konsumentowi, jako słabszej stronie stosunku prawnego, niezbędnej ochrony. Rozwiązanie takie będzie miało też charakter dyscyplinujący uprawnionego – potencjalne zagrożenie skutkami przedawnienia już z mocy samej ustawy, a nie w wyniku podniesienia zarzutu, zmobilizuje przedsiębiorcę, aby wykonał swoje prawo podmiotowe, poprzez realizację przysługującego mu roszczenia w określonym terminie, doprowadzając w ten sposób do zgodności stanu faktycznego z obowiązującym prawem (...)”.

Roszczenie powoda powiązane jest z umową pożyczki zawartą w dniu 20 listopada 2013 r. do 5 grudnia 2016 r., która została wypowiedziana pismem z dnia 5 stycznia 2015 r. Termin wypowiedzenia wynosił 30 dni. Oznacza to, że na moment składania pozwu tj. 1 października 2018 r. roszczenie było przedawnione, jeśli uwzględnia się że okres przedawnienia wynosił 3 lata.

Nie bez znaczenia jest okoliczność, że mamy do czynienia z roszczeniem skierowanym przeciwko konsumentowi (umowa ma stricte charakter konsumencki) i do roszczenia ma zastosowanie norma art. 117 § 2¹ k.c.; tym samym powód nie może domagać się zaspokojenia tego roszczenia. Doszło bowiem z mocy prawa do przekształcenia zobowiązania w zobowiązanie naturalne i niemożności przymusowej realizacji roszczenia, czyli niemożność jego dochodzenia przed sądem.

Sąd odwoławczy oczywiście ma na uwadze twierdzenie podniesione w pozwie, że doszło do uznania długu przez pozwanego, skoro dokonywał spłat na poczet umowy, niemniej jednak ta okoliczność w żaden sposób nie została udowodniona w postępowaniu I instancyjnym, stąd na podstawie zebranych dowodów sąd rejonowy nie miał żadnej możliwości oceny, że na skutek takiego a nie innego zachowania pozwanego dług nie jest przedawniony. W kontekście prokonsumenckiego kierunku wykładni przepisów o przedawnieniu i nałożeniu na sąd obowiązku samodzielnej oceny czy roszczenie dochodzone pozwem jest naturalne, okoliczność przerwania biegu przedawnienia nie może być wyłączenie twierdzeniem strony.

Wyjaśnić należy także, że wprawdzie na gruncie przepisu art. 382 k.p.c. sąd odwoławczy orzeka także na podstawie materiału dowodowego przedstawionego przez strony na etapie postępowania apelacyjnego, tym niemniej sąd drugiej instancji może dopuścić w zasadzie tylko takie dowody, których dopuszczenie jest uzasadnione na gruncie art. 381 k.p.c. zgodnie z którym, sąd drugiej instancji może pominąć nowe fakty i dowody, jeżeli strona mogła je powołać w postępowaniu przed sądem pierwszej instancji, chyba, że potrzeba powołania się na nie wynika później. Przed sądem drugiej instancji nowe fakty i dowody mogą być zatem zgłaszane jedynie wyjątkowo a strona przed tym sądem powinna zatem wykazać, że nie mogła dowodów tych przedstawić w postępowaniu przed sądem pierwszej instancji (gdyż wówczas jeszcze nie istniały lub o nich nie wiedziała, albo też zachodziły istotne przyczyny usprawiedliwiające niemożność ich przedstawienia) lub że potrzeba ich oferowania powstała dopiero później.

Przedłożony na tym etapie sprawy wydruk zatytułowany „historia naliczania odsetek dla umowy (...)”, podobnie jak i kolejny dowód, który nawet nie został złożony razem z apelacją „raport – zestawienie należności i spłat kredytu w PLN za okres od 2013.11.21 do 2018.06.07”, były ponad wszelką wątpliwość spóźnione, albowiem potrzeba przedłożenia dokumentu, który w sposób nie budzący wątpliwości wykazywałby fakt uznania niewłaściwego istniała już na etapie wnoszenia pozwu. Co więcej, nie zostało przez powoda wykazane, by powołanie tego dowodu nie było możliwe na etapie postępowania przed Sądem Instancji. W aktualnym stanie prawnym powód musi się liczyć z obowiązkiem wykazywania okoliczności przerwania biegu przedawnienia dochodzonych wierzytelności skupowanych od banków.

Mając powyższe na uwadze oraz nie znajdując podstaw do zmiany tudzież uchylenia zaskarżonego wyroku, sąd okręgowy na podstawie art. 385 k.p.c. apelację powoda oddalił, o czym orzekł jak w sentencji.

SSO Katarzyna Longa

sygn. akt II Ca 417/19 S., dnia 13 maja 2019 roku

ZARZĄDZENIE

1. odnotować w kontrolce uzasadnień;
2. odpis wyroku z uzasadnieniem zgodnie z wnioskiem doręczyć pełnomocnikowi powoda;
3. po dołączeniu (...) akta sprawy zwrócić Sądowi Rejonowemu.
4. po dołączeniu (...) akta zwrócić Sądowi Rejonowemu.